

Ida Jessen skriver levende om Sigrid Undset, der både ville underkaste sig og gå egne veje

"At forfatter Ida Jessen (billedet) har skrevet et samlet portræt – og tilmed et godt og vellykket ét – af en af Nordens mest interessante kvindelige forfattere, er kærdokument," skriver Freja Cæcilie Petri Bondgaard. Foto: Sara Galbiati

FREJA CÆCILIE PETRI BONDGAARD

17.05.2025

BØGER // ANMELDELSE – Ida Jessen tegner et nærværende og dragende portræt af Sigrid Undset – en kvinde fuld af modsætninger, der skrev passionerede romaner om stærke kvinder, men selv mente, de hørte hjemme i køkkenet. Det er en fortælling om vilje, kærlighed, tro og kunst – og om at turde lægge sig fladt ned for en mand og samtidig rejse sig som en af Nordens største forfattere, mener Freja Cæcilie Petri Bondgaard.

Jeg vil! En forfatters portræt af Sigrid Undset

Forfatter: Ida Jessen

Forlag: Gyldendal

Udkom d. 11. oktober 2024.

De læsere, der allerede kender Sigrid Undset, vil vide, at hun var en helt særlig og temmelig reaktionær kvinde. Hun skrev dybt medrivende, indlevelselsesfulde portrætter

af kvinder, der var drevet af lidenskab, samtidig med at hun mente, at kvinders plads mestendels var i hjemmet.

At forfatter Ida Jessen har skrevet **et samlet portræt** – og tilmed et godt og vellykket ét – af en af Nordens mest interessante kvindelige forfattere, er kærkomment. For vi kommer tæt på den viljestærke polemiker af Guds nåde, der selv bar på et sind, der var kompliceret, håbefuldt, stokkonservativt og alt muligt andet på samme tid.

“Da hun var færdig, brugte hun en ugeløn på færgen til København og troppede op på Gyldendal i Klareboderne i 1905. Måneder senere får hun at vide, at hun ikke forstod sig på historiske romaner, men at hun kunne prøve at skrive noget mere moderne

Undset er kendt for at have sagt, at ”en kvinde skal gifte sig med den mand, hun kan kalde sin herre”. Dette analyserer portrætbogens forfatter, Ida Jessen, glimrende, når hun skriver, at hun tror, Undset først og fremmest har fundet udsagnet – ja, livssynet – sexet.

IDA
JESSEN

JEG
VIL!

En
forfatters
portræt
af
SIGRID

Hun var nemlig forelsket i den norske maler Anders Svarstad, og det sexede bestod i at være i stand til at mobilisere sin vilje – ind under en mands. Jeg tror, Jessen rammer hovedet på sømmet, fuldkomment, og at det om noget har været sexet for den stærke kvinde at finde én, hvis åndelige kræfter, man kunne have så stor tiltro til, at man turde deponere sin vilje ind under hans.

Når bogen hedder *Jeg vil!*, er det ikke en overfladisk tilskyndelse. For Undset ville meget, og det, hun ville, ville hun stærkt. Fra barnsben var hun drevet af en trang til at udtrykke sig kunstnerisk. Først ville hun være maler, men hun fandt alligevel sin form i skrivningen. Vigtigst af alt ville hun være sand og ægte, som hendes mor havde sagt, at hun skulle være. Undset formede hele sin tilværelse mod at blive kunstner og gik gerne på kompromis med alt andet.

Gennem Jessens medrivende portræt lærer vi Undset at kende som en enormt sammensat karakter. Hun var intellektuel, stærkt engageret, principfast og modig. Samtidig havde hun et kompliceret forhold til det moderskab, hun ellers satte op på en piedestal. Selv formåede hun aldrig at vise moderlig varme over for sine børn på traditionel vis.

Vi hører om, hvordan hun overhovedet blev forfatter og om hendes første bogudgivelse til flere af de senere og større. Mens Undset endnu var en ung dame i begyndelsen af 20'erne, arbejdede hun som kontordame, hvilket hun hadede, mens hun skrev på – hvilket hun elskede – og fik færdiggjort – sin første store middelalderroman.

Sigrid Undset fik først afslag på sin historiske roman og skrev i stedet *Fru Marta Oulie*, der kredsede om utroskab. Foto: Wikimedia Commons

Da hun var færdig, brugte hun en ugeløn på færgen til København og troppede op på Gyldendal i Klareboderne i 1905. Måneder senere får hun at vide, at hun ikke forstod sig på historiske romaner, men at hun kunne prøve at skrive noget mere moderne.

I ren trods gik hun i gang med at skrive *Fru Marta Oulie* med den berømte første sætning: ”Jeg har været min mand utro”. Så bliver det ikke mere moderne, tænkte

hun, særligt da utroskab på dette tidspunkt var forbudt ved lov. Hun gik til forlaget Aschehoug, og efter lidt hurlumhej frem og tilbage, som man kan læse om i bogen, blev hendes roman antaget af ”den litterære højesteret”, Gunnar Heiberg.

To år efter, i 1909, rejste hun som 27-årig til Rom for at slippe sine høje krav til sig selv for en stund om hele tiden at skulle dygtiggøre sig som forfatter. Her mødte hun og forelskede sig i den gifte mand og kunstmaler Anders Castus Svarstad, der allerede havde tre børn. De to fandt sammen, og inden hun selv blev mor til de tre børn, de to nåede at få sammen, blev hun en art bonusmor for hans tre børn.

Deres ægteskab var både præget af intensitet, kærlighed, lange perioder med fravær og store konflikter. Det endte da også med en skilsmisse. Undset brugte sin konvertering til katolicismen som undskyldning. De blev nødt til at blive skilt, for når hun nu var katolik, og han allerede havde været gift, var deres ægteskab ikke længere gyldigt i kirkens øjne.

Med storværket *Kristin Lavransdatter* blev Undset verdensberømt. Foto: Wikimedia Commons

Hendes veninde Nini Roll Anker havde slet ikke set det komme. I hvert fald ikke ”springet fra det ironiske til det inderlige”. Pludselig blev Undset omtalt som ’mere katolsk end paven’, hvilket ikke ligefrem styrkede hendes omdømme.

Som nyskilt i begyndelsen af 40’erne og eneforsørger af tre små børn gik Undset i gang med at skrive sit storværk *Kristin Lavransdatter*, som udkom i tre bind fra 1920-1922. Med ét slag blev hun verdensberømt, og kort tid efter gik hun i gang med at

skrive middelalderromanen ”Olav Audunssøn”, der sikrede hende Nobelprisen i 1928 som den blot tredje kvinde nogensinde.

“En side, der har fyldt meget hos Undset, har været hendes hang til forargelse. Hun hadede at være enig med andre og var en uforlignelig, skråsikker polemiker, der elskede at sætte fut i fejemøget med sine meninger

En side, der har fyldt meget hos Undset, har været hendes hang til forargelse. Hun hadede at være enig med andre og var en uforlignelig, skråsikker polemiker, der elskede at sætte fut i fejemøget med sine meninger, der bestemt havde sit mod. Når Ida Jessen har besluttet ikke at gå ind i alle Undsets forargelige meninger, virker det som en god beslutning: ”Jeg gider ikke”, skriver hun, for hun interesserer sig simpelthen ikke for polemik. Noget må ryge for at fokus kan skærpes, hvor det skærpes skal.

Mod bogens slutning skriver Jessen et forsvar for det episke, der er spændende, men som aldrig helt finder sin rette plads. Hun undrer sig over epikkens manglende betydning som kunstform, og Jessen mener, at vi skal læse mange flere af de lange romaner som Josef og hans brødre, Doktor Zivago og Kristin Lavransdatter. Tiden går sin gang, men indenfor epikkens verden er der altid plads til forandringer, ligesom håb kan blomstre op på ny.

Overvejelserne er interessante, men de hænger ujævnt sammen med den foregående del af bogen, især når hun begynder at skrive om sit personlige oversættelsesarbejde. Hvor bogens dele om oversættelsesarbejdet virker overflødig i denne sammenhæng, er den korte epik-indskydelse meget interessant, og enten skulle den ikke have været der. Ellers skulle den måske – netop fordi det er interessant – have været længere, så der kunne fortælles og udfoldes mere frem for kun antydes.

At Jessen er fascineret af den såre polemiske norske forfatterdame, forstår man. Hendes fascination brænder igennem, og forfatterportrættet af Sigrid Undset her er meget vellykket og meget medrivende.

[Læs flere boganmeldelser lige her.](#)

Freja Cæcilie Petri Bondgaard

gyldendal

Ida Jessen

Sigrid Undset

FREJA CÆCILIE PETRI BONDGAARD

POV Overblik

Støt POV's arbejde som uafhængigt medie og modtag **POV Overblik** samt dagens udvalgte tophistorier alle hverdage, direkte i din postkasse.

- Et kritisk nyhedsoverblik fra ind- og udland
- Indsigt baseret på selvstændig research
- Dagens tophistorier fra POV International
- I din indbakke **alle hverdage** kl. 12.00
- Betal med **MobilePay**

For kun 25 kr. om måneden giver du POV International mulighed for at bringe uafhængig kvalitetsjournalistik.

25 kr./md.

Overblik

[TOPHISTORIER](#)

[SENESTE](#)

[DEBAT](#)

[PODCAST](#)

[SPONSOREREDE ARTIKLER](#)

[ARRANGEMENTER](#)

[POV STUDY](#)

POV International

[HVAD ER POV?](#)

[REDAKTION](#)

[SKRIBENTERNE](#)

[GÆSTESKRIBENTER](#)

[SAMARBEJDSPARTNERE](#)

[DEBATREGLER](#)

[BLIV MEDLEM](#)

[HANDELSBETINGELSER](#)

[COOKIES & PRIVATLIV](#)